

De Eraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 15 Augustus 1897. N°. 1025.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentieaanragen aan den Uitgever J. A. WORMSER, Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentie: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van Hefdegeven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

„Het gansche woord.“

En de profeet Jeremia zeide tot hem: Ik heb het gehoord; niet, ik zal tot den Heere uwen God bidden naar uwe woorden; en het zal geschieden, het gansche woord, dat de Heere u zal antwoorden, zal ik u bekend maken; ik zal u niet één woord onthouden.

Jeremia 42 : 4.

Lieflijk, voorzeker, moet het Evangelie-woord in huis en hart weerklinken. De kracht, die uit God werkt, trekt eerst aan, en stoot eerst daarna af. En predikers van het Evangelie, of ook al te ijverige belijders van het Evangelie, die het aandorsten en er lust in hadden om deze orde om te keeren, hebben de komst van het Koninkrijk niet bevorderd, maar, voor zooveel aan hen hing, veel eer belemmerd.

Dan werd, wie nog van verre stond, bij het hooren van hun harde taal beklemd; zoo menig hart, dat toch diepere behoefte kende, sloot zich toe, in plaats van zich te openen; en meer dan één, die er aanvankelijk toe neigde, om in de gemeenschap der heiligen in te gaan, schrok terug bij het beluisteren van zoo harteloze gestrengheid.

Er is, waartoe het verheeld, in dien weg der hardheid van taal in vroeger tijden soms op onvergeeflijke wijze gezondigd, en nog zijn er tal van kleine kringen, die zonder zelf het te beseffen, ten deze schuldig voor God, en om Gods wil schuldig voor menschen staan.

De hartstocht om zielen te redden, die dorst om het verloren te zoeken, de drang der ontferming, om den drenkeling de reddende hand toe te steken, sprak zich in die harde taal zoo zelden uit.

Niet alsof er niet vaak een warmer hart achter de koude lippen school. Ook onder die afbijtende Christenen vond men bij nader kennismaking soms uiterst teedere zielen, ijverars voor de eere Gods, die u niet zelden door hun nauwheid van conscientie beschaamden, en die alleen uit vreeze, om valsche genade te voeden, eer afweerden dan lokten.

Maar ook al weet ge die heilige voorlichtigheid op prijs te schatten, toch bleef de eindindruk, dat hun taal niet aan de taal des Evangelies beantwoordde.

Enkele tonen uit Gods Woord wisten ze hoog en zuiver te doen klinken, maar wat ge misien bleef, was het volle accoord.

Ongemerkt is de taal der prediking, en de taal van het getuigenis sinds dan ook in het oog loopend gewijzigd.

Toen die hardheid van taal zich ten slotte in koud redeneerend liefdeloosheid had uitgeput, is de toon omgeslagen, en heeft men kracht gezocht in het tegenovergestelde uiterste.

Al wat naar strengen toon of harde taal ook maar van verre zweemde, moest nu uitgehannen; gemeden elk woord en elk deel der waarheid dat af kon stooten; de steel met de scherpe doornen werd zorgvuldig in fluweel gewikkeld en zoo voor het oog verborgen gehouden; alleen de bloem met haar zachte tinten en wuivende geuren stak uit het zacht onwindsel uit.

Tot in zijn toon toe poogde men vóór alle dingen lief en innemend te zijn. Het Evangelie was zoo schoon. Het sprak van vertroosting, het speelde verzoening, het profeteerde van eeuwige zaligheid. De weg was niet meer nauw, maar o, zoo breed, de poorte niet meer eng, maar wijd voor allen openstaande. Niets hield meer terug. Geloof was al wat vereischt werd, en gelooven was, o, zoo gemakkelijk. Men had slechts te komen, en af te leggen zijn vroeger vooroordeel, en met de lieve broeders en lieve zusters mee te doen, om als loon voor wat immers niets kostte, van de gunste zijns Gods en de liefde Christi verzekerd te zijn.

En ook hier moogt ge voorzeker de heilige aandrift niet miskennen, die in zoo zoete, lieve taal zich uitte. Bij meer dan één was het waarlijklijk de vreeze, dat soms een rookende vlaswiel door een iets harder woord mocht worden uitgebluscht. En er zijn er geweest, die door die vreeze, met lieve vermelding, gedrongen, in de kracht hun Heeren wonderen van behoudenis hebben verricht.

En toch, als ge na die lieve taal gehoord te hebben, Gods heilig Woord weer oploogt, dan voeldt ge toch onwilkeurig, dat er in die zoetvoerigheid iets lafs was, dat aan den ernst van het Evangelie te kort deed.

Zeker, de rookende vlaswiel mag niet

worden uitgebluscht. Allen die dorsten moesten komen, en om niet wijn en melk koopen, zonder prijs. Maar er staat ook geschreven van menschen, wien het ondraaglijk zal zijn in den dag des oordeels, dan Sodom en Gomorra.

En dat Evangelie, die prikkelende, die aangrijpende, die de ziel schuddende en aantrekkende ernst, werd in die lieve taal drie lieve predikers zoo te eenen male gemist.

En zeg nu niet, dat dit alleen de wijze raakt van het Evangelie voor te stellen.

Het is wel terdege de inhoud zelf van het Evangelie, de waarheid onzes Gods, die er ten slotte door wordt aangetast. Iets wat ge terstond gevoelt, als ge u afvraagt, wat er in deze prediking der liefheid, meer dan der liefde, overbleef van het wijzen op het vuur dat nooit wordt uitgebluscht en den worm die nooit sterft.

o, Die buitenste duisternis, waarvan Jezus sprak, wie onder die lieve lieden rept er nog van? Dat er een is, die ziel en lichaam kan verderven in de hel, wie is er, die het nog uit drang van een geen rust latende overtuiging aan zijn onnadrukkelijke omgeving toeroept?

Er is, dat geven we toe, van de hel misbruik gemaakt. Alsof de hemel geen kracht genoeg ter aantrekking kon uitoefenen, heeft men den angst der hel laten rondspelen. En van dien angst heeft het clericalisme zich een instrument gemaakt, om het heerschen over levenden en dooden aan Christus uit de hand te nemen, en te misbruiken als middel voor eigen aangematigde heerschappij over de ontruste zielen.

Maar hoe streng ge ook tegen zoo zondig misbruik toont, heeft het alleen spreken van den hemel, en zoogoed als zwijgen van de hel dan beter vrucht gedragen?

Of merkt ge dan niet, hoe het zwijgen van de hel er almeer toe leidt, om ook den hemel zich almeer in nevelachtig verschiet te laten terugtrekken, en onze heerlijke religie te misvormen in een schoone vertroosting en bezieling, die ten slotte alleen voor het leven hier op aarde dienst doet?

De eeuwigheid wordt verre gesteld, het leven hier op aarde dreigt almeer het één en al te worden.

En jiskoud doet het u aan, zooals er thans zoo honderden bij honderden wegsterven. „Zacht ingeslapen“, zooals het dan heet, maar feitelijk weggestorven zooals een dier wegstierf. Zonder een enkelen toon van den psalm des levens, zonder één kreet van verlossing, in doezelende onaanvaardelijkheid zelfs aan den angst van het sterven gespeend.

Dat is de schreiende geestelijke achteruitgang, die den uitgang van onze anders zoo wonder eeuwig kenmerkt, en die als God het niet verhoedt, op een algemeen afval van het Christendom moet uitloopen.

Alle religie plaatst u voor de eeuwigheid, doelt op de eeuwigheid, laat uit het eeuwige kracht aan uw leven op aarde toestroomen, en heiligt en bezielt dit uw aardse leven, door het steeds en altoos weer onder het gezichtspunt der eeuwigheid te stellen.

Een leer, een richting, die dit niet doet, is geen religie, maar zelfs in haar edelste vormen hoogstens vrome sentimentaliteit. Gods heilig Woord laat daarom dat eeuwige nooit één oogenblik los. Al wat het u zegt, al wat het u brengt, al wat het u in hope profeteert, het is nooit van beneden, maar altoos van boven.

Bij dit eeuwige verkleen is naar luid van Gods Woord al het aardse, wat schat het ook in zich drage, niets. Dat de eeuwigheid in uw hart gelegd is, is het enige wat aan uw menscheit hart waarde geeft. En al wat genade beoogt en genade bewerkt, is u hier reeds op aarde een burgerschap in den hemel te geven, en eens in de eeuwigheid te doen ontploopen, wat hier school in den knoop.

En daarom verlaunt elke religie, verbastert elke kerk, en wordt zouteloos elke prediking, die dat eeuwige, ja, nog pro memoria uittrekt, maar feitelijk opgaat in vroomheid voor deze aarde.

Dan buigt de kerk voor de wereld, de religie voor den geest der eeuw, en onderwijst de waarheid op de straten struikel, triomfeert de tijdgeest, die op al het eeuwige den ban legt, tot in het heilige der heiligen.

Jeremia was de machtige ziener, die reeds in zijn dagen dat gevaar inzag en daarom zijn volk toeriep: „Het zal geschieden, het gansche woord, dat de Heere spreken zal, zal ik u bekend maken, en ik zal u niet één woord onthouden“, en dat besliste zeggen van

Jeremia blijft alle eeuwen door voor alle kerk, voor alle prediking, voor alle getuigenis geven, de onomstootelijke regel.

Valsch is de prediking, die uit het Evangelie alleen het harde uitsluit, en de gestrengheid Gods als eenige basis laat weerklinken, met onderlating van het trekken der eeuwige ontfermingen.

Maar valsch is eveneens elke prediking van Evangelie, die aan het lieve lust heeft, maar voor den ernst terugdeinst, en van geen trillen onder den toorn des Almachtigen weet.

Op den vollen raad Gods komt het aan. Op het gansche Woord. Op de vertroosting, maar ook op de bestraffing. Op de lieflijken des hemels, maar ook op de verschrikking van de plaats des verderfs.

Het volle lied moet uitgezongen, in zijn strophen van de liefde Gods, maar ook in zijn ontzettend referen, dat wie niet wedergeboren wordt uit water en geest het Koninkrijk van God zelfs niet zien zal.

Gij, mensch, zult niet scheiden wat de Heere uw God onlosmakelijk vereenigd heeft.

Zijns is de beschikking over dood en leven, over hel en hemel, over tijd en eeuwigheid.

Er is geen accoord, dan waar de toorn Gods en de liefde Gods zich in het Kruis van Golgotha tot hoogere eenheid oplossen.

Het „harde Christendom“, dat het goddelijk mededogen niet kent, is een wanklank.

Maar een wanklank is ook het „lieve Christendom“, dat de buitenste duisternis niet aandruft.

Kracht, bezieling, waarachtige vertroosting is alleen in het gansche Woord onzer Gods.

Uit de Pers.

Over de weldra te verwachten ineenzameling van de Gereformeerde kerken te Amsterdam A. B. schreef de Amsterdamse Kerkbode als volgt:

Door den kerkenraad van de Keizersgracht is aan den kerkenraad van de Kerkstraat bericht gezonden, dat hij alsnu gereed was om over te gaan tot de saamsameling der beide formaties van de Gereformeerde kerk te Amsterdam, bekend onder de letters A. B.

In de vergadering van 15 dezer werd dit reeds ter kennis gebracht van de diensaren des Woords en de onderlingen; eerst in de vergadering met diensaren, op 5 Augustus e.k., zal op dit stuk kunnen worden besloten.

Dat wij hiervan met ingeslotenheid en met dank aan den Heere, wiens zaak het hier geldt en wiens doen wij hierin hebben te eeren, melding maken, zal geene verwondering baren.

Sinds de generale synode van 1892 saamkwam, hebben wij niet opgehouden altijd weer den eisch te bepleiten, dat niet zoude gerust, totdat wat tusschen de beide groepen toen was tot stand gekomen, ook plaatselijk zoude geschieden.

Te duidelijk was ons in het Woord die weg gewezen, dan dat wij mochten afdalen voor het betreden van dit spoor het pleit te voeren.

Hoe de zaken ook liepen, hetzij zij gunstig schenen of ongunstig, steeds hebben wij dat voor ogen gesteld als het doel door den Heere ons gesteld.

Het is, recht bezien, geene zaak van menscheit willen, of niet willen; maar rechtstreeks wordt hier de eisch der gehoorzaamheid ons voorgesteld.

Hoe konden, hoe mochten wij dan anders raden dan we deden?

In 1834 was de botsing met de Haagsche synode ontstaan, wij bij de keuze tusschen den Heere en de Haagsche hiërarchie voor het geloof de beslissing niet twijfelachtig kon zijn.

In 1886 werd opnieuw stond het tusschen het bevel van den Koning der kerk en de verordening van een vergadering, die wel met kerkelijke namen zich toot, maar toch den eersten eisch der kerk met voeten treedt.

De eisch der gehoorzaamheid mag niet willekeurig op een zeker punt tot stilliggen worden gebracht, maar moet vastgehouden tot den einde toe.

Dies verkiest het ons, dat nu ook op dit punt aan 's Konings Woord onderwerping staat te worden betoond.

Nog enkele stappen moeten worden gedaan, opdat ook in deze alle ding met orde geschiede. Het geradenlijk besluit der beide kerkenraden moet nu alomg aan de eerstvolgende classale vergadering worden voorgelegd ter goedkeuring, opdat dan daarvan mededeeling moge geschieden aan de deputaten voor de correspondentie met de Hooge Overheid.

Natuurlijk is de bedoeling van dit gaan tot de classale vergadering niet, om daarvan als van een hooger bestuur de permissie te erlangen, om tot dien stap over te gaan.

Zulke hoogere besturen kennen wij in ons kerkelijk samenleven niet; de kerkelijke vergaderingen loopen niet van kerkeraad tot generale synode als van lager naar hooger; eer omgekeerd is de vergadering des kerkeraads de eerste en hoogste vergadering der kerk, en alle andere vergaderingen zijn meerdere, bredere samenkomsten; samenkomsten waarin niet één kerk een zeker aantal andere kerken mede vergaderd om te handelen in de zaken, die meer dan één kerk betreffen.

dan niet een hooger bestuur over de huisgezinnen is, behoeft geen nader betoog.

Van een permissie om saam te smelten is dus gansch geen sprake; een permissie in een zaak, die geschiedt op bevel van den Koning der kerk zelf, waar zelfs een ongerijpheid te achten.

Al wat de andere kerken wenschen en zich voorbehouden hebben, is de beoordeeling, of bij die handeling metterdaad alles geregeld is in overeenstemming met belijdenis en kerkenorde; het recht en de roeping daartoe berust op het wederzijds accoord tusschen de kerken bestaande en op het feit, dat deze kerken wederzijds elkaander bij de overheid bekennen als goed Gereformeerde kerken, met elkander in eenzelfde verband, op den grondslag van belijdenis en kerkenorde levende.

Van harte hopen wij, dat deze aangelegenheid verder zonder bezwaren in orde konje; en dat ook sommige broeders, uit wier hart alle vrees en bezwaar nog niet is gebannen, weldra mogen worden gerustgesteld.

Dat de aldus vereenigde kerk door den Heere rijkelijk worde gezegend; dat in haar midden de werking des Heiligen Geestes overvloedig worde ervaren; dat het gebod om die werking gedurig opzijte naar omhoog!

Want straks dient dan met ijver en toewijding de taak te worden aangevat, die der kerk als de legerscharen des Heeren op de handen is gezet. In haar eigen midden moge de bediening des Woords en der Sacramenten met rijke vrucht worden bekrond!

Haar taak, om de banier des Evangelies hoog te houden, worde door haar verstaan en vervuld in den weg en door de middelen, door het Woord ons daarvoor aangewezen, om de onkundigen te onderwijzen, de dwalenden terecht te brengen en allen te leeren buigen voor het recht onzes Gods; als een vrucht der wederbarende kracht des Heiligen Geestes, die selve een vrucht is van de zelfovergave des Zoons, om voor zijn volk alle geestelijke zegening te verwerven.

Dan zal een gezegende werking uitgaan naar buiten, ten goede van volk en land, waarin God de Heere haar stelde om zijns Naams en zijns Woords te doen gedenken.

En dan wenkt ons nog een ander ideaal in de toekomst!

Just waar van vereeniging sprake is, wordt niet te meer smelt geveld, hoe veel gedeeldheid nog heerscht, wij bedoelen niet de gedeeldheid tusschen kerk en wereld, want die moet er zijn en dient er verschert te worden dan verwacht, tegenover zooveel streven om de geloovigen als slipdragers van het ongelooft te doen optreden; wij bedoelen evenmin de gedeeldheid tusschen wie gescheiden zijn door het al of niet in zuiveren vorm belijden van wat de Heere ons door zijn Woord te belijden heeft gegeven, al mag tegelijk het oog niet gesloten voor veel, dat men, aan woorden der grenslijn staande, toch nog met elkander gemeen heeft tegenover den geest van ongelooft der eeuw maar die gedeeldheid bedoelen wij, welke daar is tusschen belijders des Heeren, die dezelfde belijdenis der waarheid als grondslag van kerkelijk leven erkennen, en ook niet loochenen, dat uit die belijdenis een bepaalde vorm van kerkelijk samenleven rechtstreeks voortvloeit.

Die droeve verdeeldheid betreuren wij van heeler harte; en onze bede stijgt tot den Heere in den hemel, dat hij zelf door zijn Woord en Geest aan haar een einde make en al zijn erfvolk als één man doe staan rondom zijn banier.

Dan zou het eenen booven vijand niet meer gelukken door het zaaien van mistrouwen en vijandschap vele geloovigen mede te slepen, om de overheersching van het ongelooft over een groot deel der kerk en over geheel ons vaderland te bestendigen.

Veel eer omgekeerd zoude het geloof dan nog een macht blijken in ons vaderland, en de kracht des Evangelies zou in hare zegende werking ervaren worden bij den arbeid om den geest der Revolutie tegen den levenden God tegen te staan en het rijk des Heeren uit te breiden binnen onze grenzen en in Oost en West, overal waar onze God aan zijn kerken in deze landen een arbeidsveld heeft bereid.

Worde het ons gegeven, dat nog eens te aanschouwen, den Name des Heeren tot grootmaking en eere!

Officiële Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 13 Aug.

Classis Drachten.

De Classis Drachten heeft in hare vergadering van 3 Augustus '97 preparatoir geëamineerd den heer B. v. d. Werf, en met algemeene stemmen genoemden broeder beroepbaar verklaard in de Gereformeerde kerken.

Namens de Classis, A. S. SCHAAPMA, Scriba.

Classis Zwolle.

De Classis Zwolle van de Gereformeerde kerken heeft in hare vergadering van 5 Augustus j. preparatoir geëamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar gesteld voor de Gereformeerde kerken in Nederland, den heer B. Wieringa te Kampen.

Namens de Classis, J. MEIJER JR., Scriba.

Classis Amsterdam.

Vergadering der Classis D. V. Woensdag 8 September a. s. te Amsterdam. Punten voor het agendum worden ingewacht bij de ondergeteekenden tot en met 21 Aug. a.s.

Namens de Gereformeerde kerken Amsterdam A. B., H. GROENENDIJK AEN., Vondelstraat 112.

Classis Rotterdam.

Vergadering der Classis Rotterdam, op Dinsdag 14 September 1897, in de kerk Annamstraat te Rotterdam, aanvang 's morgens 10 ure. Stukken voor het agendum worden voor 21

Augustus ingewacht, bij den president der roepende kerk, Ds. S. T. Goolinga.

Namens de roepende kerk Schiedam A. N. GROENENWEG, Scriba.

Classis 's-Gravenhage.

Vergadering op Dinsdag 14 September a. s., voorm. 9 uur. Opgaven voor het agendum zende men aan den tweeden ondergeteekende.

Namens de kerkeraden, W. DOORN, J. C. SIKKEL.

10 Augustus 1897.

Classis Brielle.

Op verzoek van enkele broeders is de vergadering verdaagd tot Donderdag 26 Aug. e.k. Zij zal aldan worden gehouden in de kerk aan de Landstraat. Praeses is naar toerbeut Ds. Drost.

AGENDUM.

I. Opening, naziën der geloofsbriefen, vaststellen der notulen.

II. Rondvraag naar Art. 41 en inning der collecten.

III. Rapport der deputaten naar de Prov. Synode.

IV. Rapport der commissie, belast met het ontwerpen van een reglement van orde.

V. Voorstel van den kerkenraad van Ouddorp inzake het emeritaat van Ds. Koopmans.

VI. Vragen van den kerkenraad van Vlissingen B. a, hoe te handelen met een diaken, die eigenwillig het ambt heeft verlaten;

a, hoe te handelen met een broeder, die drie ongedoopte kinderen heeft en meermalen vruchteloos is vermaand.

VII. Sluiting.

Namens de roepende kerken, W. SIEDERS, F. DROST.

Vlaardingen, 9 Aug. '97.

Buitenland.

Duitsland. Drie predikanten geschorst.

Drie predikanten van de Lutherse kerk in Hannover zijn in hunne bediening geschorst door het over hen gestelde kerkbestuur, omdat zij op den dag, waarop de 100-jarige geboortedag van keizer Wilhelm I herdacht werd, geweigerd hadden, het gezang: *Nun danket Alle Gott* te laten zingen. De geschorste predikanten hebben zich nooit direct met de politiek ingelaten, maar zij meenden niet geroepen te zijn om hun dienst te doen strekken tot verheerlijking van een vorst, die, hoe voortreffelijk overigens ook, zich in 1866 wederrechtelijk meester gemaakt had van hun land.

De geschorsten zijn mannen, die om hunns werks wille in de gemeente, die zij dienen, zeer geacht zijn.

Het is alsof de dagen van Napoleon wedergekeerd zijn, die immers alle bedienaren van de godsdienst, in Nederland althans, dwong om voor hem en zijne regering te bidden.

De drie predikanten, die om hunne stoutigheid, omdat zij geen dankstond wilden houden voor het eeuwfeest van de geboorte van Wilhelm I zijn geschorst, hebben op een aanval in de *Hannover Kurier* geantwoord, dat het een willekeurige onderstelling is als zou Welisch fanatisme hen bewogen hebben, om niet gehoorzaam te zijn aan de aanschrijving van het Koninklijk Landconsistorium van 7 Maart. Alleen zorgvuldig overwegen gewetensbezwaar heeft hen genoopt het kerkbestuur vóór het feest mede te deelen, dat zij geen kerkelijk dankfeest konden houden. Zij hebben ook niet verklaard dat zij voor een koning die Hannover geannexieerd had niet konden bidden, maar zij voor Wilhelm I tot aan zijn dood gebeden hebben. Het dankfeest had echter betrekking niet enkel op door hen erkende zegeningen, maar ook op een door hen niet gedeelde opvatting der geschiedenis. Het tegen hen uitgesproken vonnis, dat nog geen rechtsgeldigheid heeft daar zij zich op het Koninklijk Landconsistorium beroepen kunnen, is niet ontzetting uit, maar onthefing van het ambt, waardoor het mogelijk is, dat zij weder in het ambt gezet worden. Onjuist is ook de bewering, dat zij niet de minste waarborgen hebben willen geven dat zij in de toekomst, wanneer dergelijke gelegenheden meer mochten voorkomen, de aanwijzingen van het Consistorium zouden nakomen.

De „Bezirksynode“, waaronder de ontslagen predikanten ressorteeren, droeg haar bestuur op, om een goed woord te doen bij het bestuur, waarbij de onthefte broeders in hooger beroep komen. De dengden van de getroffen werden gerocnd en de wensch uitgesproken, dat de lieve predikanten in hunne gemeente hunne gezegende arbeid zullen kunnen voortzetten.

Denkelijk zal het Consistorium wel een zachtere straf opleggen.

Ons stuit deze loop van zaken, omdat, wanneer deze broeders te bestraffen zijn, kerkelijke vergaderingen en niet hoogere en lagere besturen, daartoe in Christus' Kerk geroepen zijn.

— Uit de Broedergemeente.

In de Duitse Broedergemeente, we hebben er in ons blad meermalen op gewezen, wordt een hevige strijd gestreden tusschen de voorstanders der moderne theologie in hare Ritschliaanse gestalten en hen, die aan de belijdenis en traditie van de Moravische broeders willen vasthouden.